

СТАНОВИЩЕ

на проф. д.ф.н. Паисий Христов

относно

участието на доц. д.ф.н. Весела Кирчева Генова, преподавател в катедра „Романистика” към ФКНФ при Софийския университет „Климент Охридски” в конкурса за професор по професионално направление 2.1. Филология (Френска литература – Средновековие, Ренесанс, Класицизъм), обявен в ДВ бр. 24 от 16.03.2018 г.

Доц. д.ф.н. Весела Генова участва в споменатия конкурс с хабилитационния си труд *Еволюция на смешното във френската класицистична комедия от XVII век*, публикуван в Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, с четири големи студии (с общ обем около 200 стр.) по тематика, свързана с цитираната монография, с 6 статии, в които се третираат отделни проблеми на френския комичен жанр, с пет статии по други теми, както и с рецензии и обзори, публикувани след избирането ѝ за доцент. Обликът на кандидатката се допълва и от представената допълнителна информация, засягаща нейната преподавателска и творческа дейност: автор (или съавтор) на 11 учебници и учебни помагала, ръководител на 6 научни проекта, ръководство на 11 дипломанти, 26 публикувани превода от френски на български език на текстове от различно естество, редактор на 5 издания.

Ще се спра най-напред на монографичния труд на доц. Генова *Еволюция на смешното във френската класицистична комедия от XVII век*, който увенчава нейната дейност на утвърден изследовател, доказал своите широки и задълбочени знания и своите способности да анализира убедително литературните явления. Тя е предприела това мащабно проучване, тъй като, по нейните думи, няма досега такъв труд, който да проследява предпоставките, етапите и характерните особености в еволюцията на смешното през периода на класицизма, обхванат в цялото му многообразие на драматурзи, форми и

драматургични реализации. Целта на авторката е да проследи, почвайки от древността, всички обективно и субективно обусловени естетически и художествени явления, участвали в изграждането и развитието на формите и средствата за изразяване на смешното във френската комедия до Молиер и след него. Монографията се състои от въведение, шест части и заключение. Първата част (*При изворите на класицистичната комедия*) проследява еволюцията на смешното в комедията от възникването ѝ в Древна Гърция през развитието ѝ в Древния Рим до средновековната театрална практика във Франция. Останалите пет глави са посветени на комедията на френския Ренесанс, на подстъпите към класицистичната френска комедия през 30-те години на XVII в., на комедията между 40-те и 60-те год. на XVII в., на театъра на Молиер и на комическия театър от края на XVII и началото на XVIII в. За всеки от посочените периоди още в дефиницията на отделните части Генова е формулирала главната характеристика в еволюцията на смешното: Ренесансът е преддверие към класицистичната комедия и към разработването на класицистичната театрална доктрина, 30-те години на XVII в. са белязани от подновяване проявите на смешното, чието „завръщане” във френския театър, според авторката, ще се наблюдава през следващите две десетилетия, за да се стигне до извисяване и синкретичност на смешното в комедиите на Молиер, който със своето новаторство в начините на изразяване на комичното и на изграждането на персонажите ще отвори пътя за постигане на впечатляващото разнообразие на целия спектър на комичното в края на XVII и началото на XVIII в.

Освен със своя обем, със своя времеви мащаб (от атическия V в. пр. Хр. до френския XVIII в). с богатството на материала, който е анализиран, с внушителния научен апарат, който е използван, трудът на Весела Генова ни впечатлява още със следните свои достойнства:

1. Изследването е едновременно диахронно и синхронно, еволюцията на смешното е проследена чрез анализа на неговите синхронни прояви през обособените исторически периоди, за всеки от които са характерни определени естетически постановки, превъплътени в съответните художествени реализации.

В синхронен и същевременно в диахронен план е разгледано влиянието на италианския и на испанския театър върху френската комедия.

2. Прибягвайки до аналитично-критически подход, Генова не само представя авторите и подлага на анализ съответните произведения, но се спира в детайли и върху контекстуално и художествено обусловеното развитие на театралните естетики и на мястото и функциите на смешното в тях.

3. Убедително е приложен съпоставителният метод: именно паралелите между отделни автори и техни произведения в синхронен и диахронен план имат голямо значение за проследяване на еволюцията на смешното. От особено значение е и съпоставянето на комедията с трагедията.

4. Важно достойнство на монографията е съпоставителният анализ на различни издания на една и съща творба (най-вече при Молиер). По думите на авторката такива изследвания се предлагат за първи път в България, а те са рядкост и в западноевропейското литературознание. Именно съпоставителният подход е позволил на Генова да стигне до заключението, че идентичността или близостта между някои средства и похвати за създаване на комичното свидетелстват не толкова за пряка приемственост, колкото за непреходност и общодостъпност на тези базови театрални техники във всички времена и във всички театрални естетики. В подкрепа на тази теза е и по-частното наблюдение, че в хода на развитието на френския театър от XVI век нататък съжителстват плодотворно различни театрални форми и естетически принципи.

5. Убедително е проследено развитието на комедията като художествено творчество и развитието на съответните литературни норми през античността и след установяването на ренесансовата комедия.

6. Трудът обхваща и анализира богата палитра от произведения и на множество почти непознати автори, чиито творби имат значим принос за еволюцията на смешното в комедията.

7. Изтъкната е и задълбочено е анализирана връзката между съдържанието на проучваните комедии и особеностите на съответната епоха.

8. Разглеждането на комедията като синкретично изкуство е позволило на авторката да третира многообхватно проблематиката.

9. Едно от големите достойнства на труда е анализирането на различните реализации на комичното (миракъл, мистерия, моралите, соти, фарс, трагикомедията, комедия на интригата, комедия на характерите и пр.) през отделните периоди на развитие на този жанр като сплав от ситуационните, фабулните, езиковите, сценичните, телесните и жестомимичните компоненти и на ангажираните в действието реквизити и персонажи (последните обикновено са типизирани). Специално внимание е отделено, например, на костюма, който има своя театрална семантика особено при предрешването за постигане на съответни измамни ефекти.

10. Чрез проследяване еволюцията на смешното в класицистичната комедия Генова изтъква основните характеристики на нейната поетика, черпейки данни както от теоретични трактати, така и от проучваните художествени произведения, които се явяват свързващо звено между литературната теория и сценичната практика.

11. Със своите приноси аспекти тази монография може да бъде много полезна за специалисти и изследователи литературоведи и театроведи, за студенти, изучаващи френска и западноевропейска литература, за режисьори и актьори. Държа да подчертая от личен опит и голямото значение, която тя може да има за преводачите. Запознах се с труда на Весела Генова, след като бях вече превел три комедии на Молиер и *Жодле или Годподарят слуга на Скарон*. В текста открих такива детайлни интерпретации на оригиналите и по-специално на комичното в езика (на игрословиците, например), които ми позволиха значително да подобря преводните си версии.

От направените наблюдения върху монографията на Весела Генова може да се направи заключението, че тя много успешно е осъществила целта, която си е поставила, а именно: при третирането на богатата проблематика върху комедията да проследи всички обективно и субективно обусловени естетически и художествени явления и приноси, участвали в изграждането и развиването на формите и средствата на смешното, за да се стигне до кулминацията им в творчеството на Молиер и в продължилото им развитие и след него. В последната част на своя труд (в Заключението) авторката убедително синтезира

своите наблюдения и представя в сбита форма еволюцията на френската комедия през XVI и XVII в.

Важно е да се отбележи, че научните постижения на доц. Генова са привлекли интереса на значителен брой изследователи. Според уверение, издадено от Университетската библиотека при Софийския университет нейни трудове са цитирани около 140 пъти.

Като имам предвид постиженията на доц. д.ф.н. Весела Генова в научната, в преподавателската и в преводаческата дейност изказвам твърдото си убеждение, че тя заслужава да ѝ бъде присъдено научното звание *професор* по професионално направление 2.1. Филология (Френска литература – Средновековие, Ренесанс, Класицизъм).

15 юли 2018 г.

Велико Търново

Представил становището :

проф. д.ф.н. Паисий Христов